

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки

Кафедра інформатики та програмної інженерії

Звіт

з лабораторної роботи № 6 з дисципліни
«Алгоритми та структури даних-1.
Основи алгоритмізації»

«Дослідження рекурсивних алгоритмів»

Варіант 26

Виконав студент ІП-12, Саркісян Валерія Георгіївна

Перевірів

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ 2021

Лабораторна робота 6

Дослідження рекурсивних алгоритмів

Мета - дослідити особливості роботи рекурсивних алгоритмів та набути практичних навичок їх використання під час складання програмних специфікацій підпрограм.

Задача 26.

Задано натуральне n . Обчислити

$$\sum_{k=m}^n \frac{(-1)^k}{k!} \left(\frac{a_k + 2}{3} \right)^k \quad a_0 = 1, a_k = \sqrt{|4a_{k-1} + 2|}$$

1. Постановка задачі.

У результаті розв'язку отримаємо число, яке дорівнює сумі елементів з m по n . У виразі присутній факторіал числа, тому задача буде виконуватися тільки якщо m та n невід'ємні і m менше n . Для розв'язання задачі доцільно буде розбити виконання на підпрограми, використовуючи функції. Окремо пропишемо функцію для знаходження факторіалу числа, для обчислення значення параметра a . Суму також обчислимо в окремій функції з використанням двох попередніх функцій. Для обчислення кореня квадратного використаємо функцію `sqrt()`, а для знаходження модуля виразу – функцію `abs()`.

2. Побудова математичної моделі.

Змінна	Тип	Ім'я	Призначення
Початкове значення	цілий	<code>m</code>	Початкове дане
Кінцеве значення	цілий (натуральне)	<code>n</code>	Початкове дане
Лічильник	цілий	<code>k</code>	Проміжне дане, лічильник
Факторіал числа	функція	<code>factorial()</code>	Знайти факторіал <code>k</code>
Параметр функції <code>factorial()</code>	цілий	<code>c</code>	Формальний параметр, проміжне дане
Факторіал числа <code>k</code>	цілий	<code>fact</code>	Результат функції <code>factorial()</code> , вихідне дане
Значення a_k	функція	<code>a_k()</code>	Знаходження поточного значення a_k
Параметр функції <code>a_k()</code>	цілий	<code>a1</code>	Формальний параметр, проміжне дане
Параметр функції <code>a_k()</code>	цілий	<code>a2</code>	Формальний параметр, проміжне дане
Значення a_k	дійсний	<code>a</code>	Результат функції <code>a_k()</code> , вихідне дане
Значення суми	функція	<code>sum()</code>	Обчислення кінцевого результату виразу
Параметр функції <code>sum()</code>	цілий	<code>from</code>	Формальний параметр, проміжне дане
Параметр функції <code>sum()</code>	цілий	<code>to</code>	Формальний параметр, проміжне дане
Значення суми	дійсний	<code>suma</code>	Результат, вихідне дане

Значення виразу	дійсний	dodanok	Поточне значення виразу, проміжне дане
Корінь з числа	функція	sqrt()	Знаходження кореня квадратного з виразу
Степінь числа	функція	pow()	Піднесення чисел(виразів) до степенів
Сума	дійсний	S	Результат

3. Розв'язання.

Основна програма:

Крок 1. Визначимо основні дії.

Крок 2. Деталізуємо дію перевірки відповідності введених даних умовам, необхідним для правильного функціонування програми.

Крок 3. Деталізуємо дію знаходження суми.

Підпрограми:

Крок 3.2. Деталізуємо дію обчислення факторіалу.

Крок 3.3. Деталізуємо дію обчислення значення числа a .

Крок 3.4. Деталізуємо дію обчислення суми.

Псевдокод.

Крок 1

Початок

Введення n, m

перевірка відповідності введених даних умовам

знаходження суми

Виведення S

Кінець

Крок 2

Початок

Введення n, m

Поки $n \leq 0 \parallel m < 0 \parallel m > n$

виконати

Очистити екран

Виведення "Помилка"

Введення n, m

Все поки

знаходження суми

Виведення S

Кінець

Крок 3

Початок

Введення n, m

Поки $n \leq 0 \parallel m < 0 \parallel m > n$

виконати

Очистити екран

Виведення "Помилка"

Введення n, m

Все поки

$S = \text{sum}(m, n)$

Виведення S

Кінець

Псевдокод підпрограми.

*Крок 3.1. Функція **factorial** (c)*

Початок factorial (c)

Якщо c > 1

То

fact = c * factorial (c-1)

інакше

fact = 1

все якщо

повернути fact

Кінець factorial

*Крок 3.2. Функція **a_k** (a1, a2)*

Початок a_k (a1, a2)

Якщо a1 == a2

То

a = 1

інакше

a = sqrt (abs (4 * a_k (a1 - 1, a2) + 2))

все якщо

повернути a

Кінець a_k

*Крок 3.3. Функція **sum** (from, to)*

Початок sum (from, to)

Для k від from до to(включно) із кроком 1 **повторити**

dodanok = (pow (-1, k) / factorial (k)) * pow ((a_k (k, from) + 2) / 3, k)

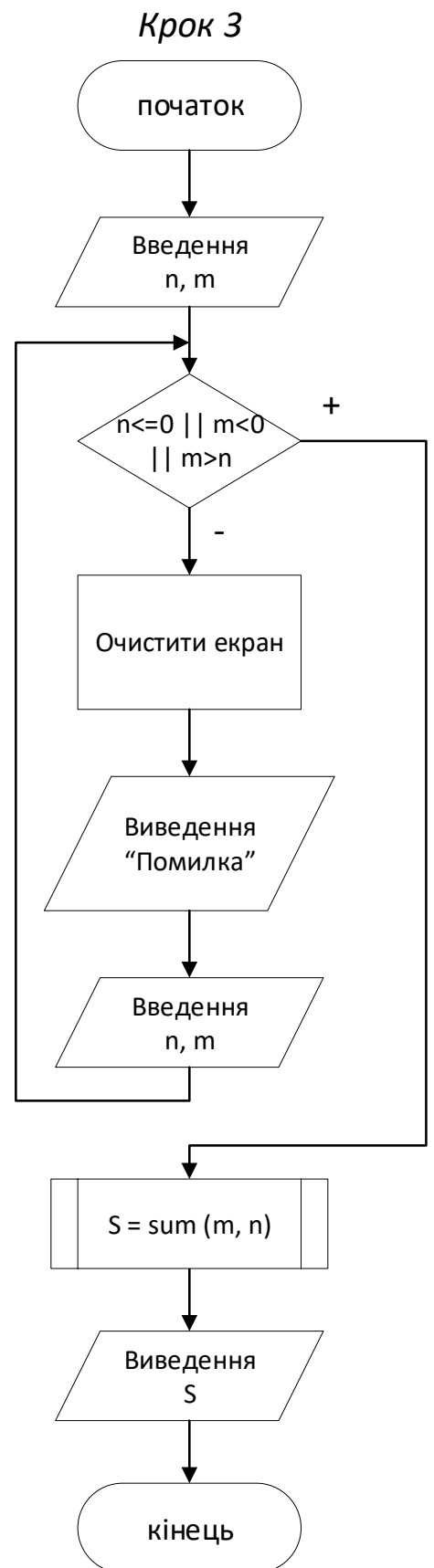
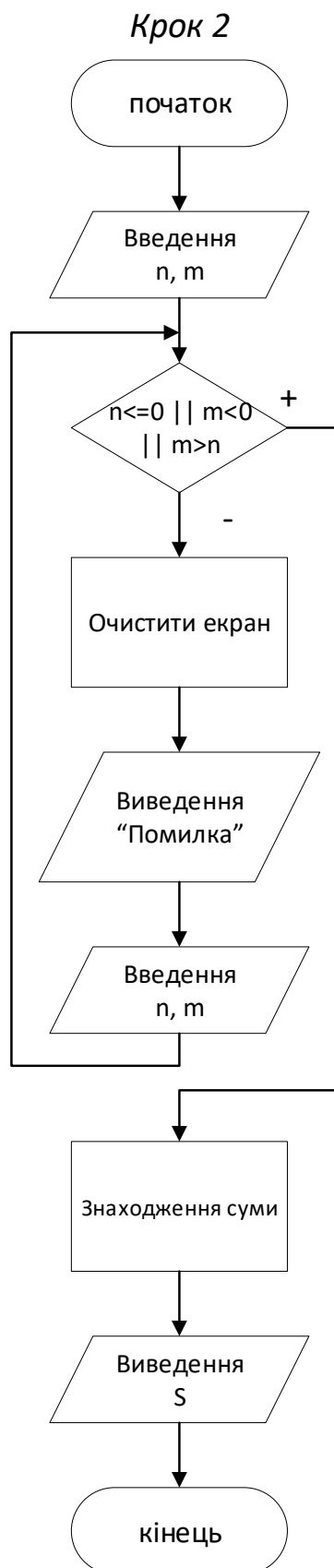
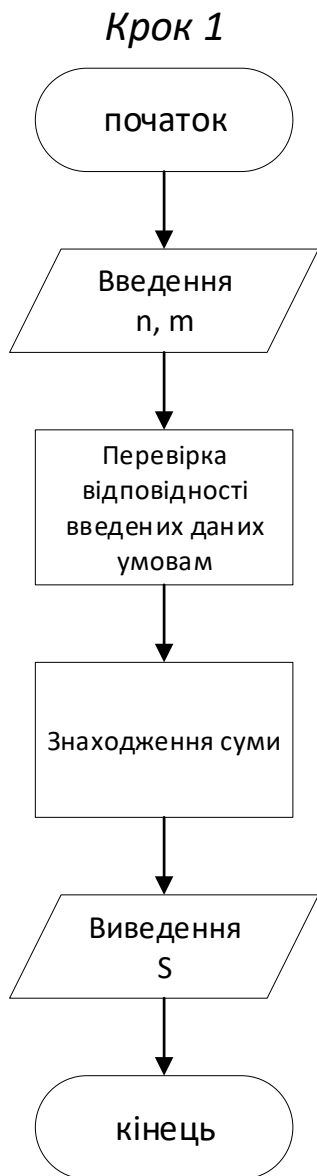
suma = suma + dodanok

все повторити

повернути suma

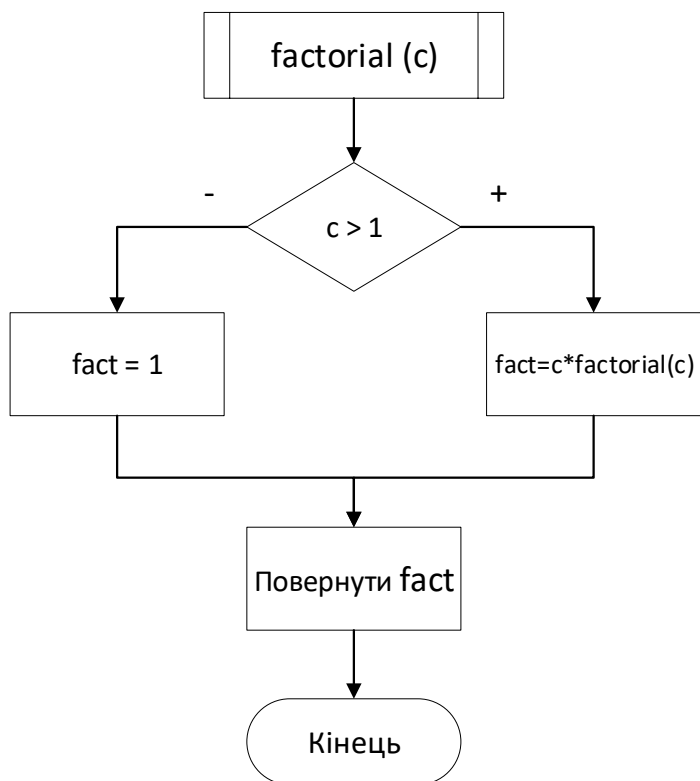
Кінець sum

4. Блок-схема.

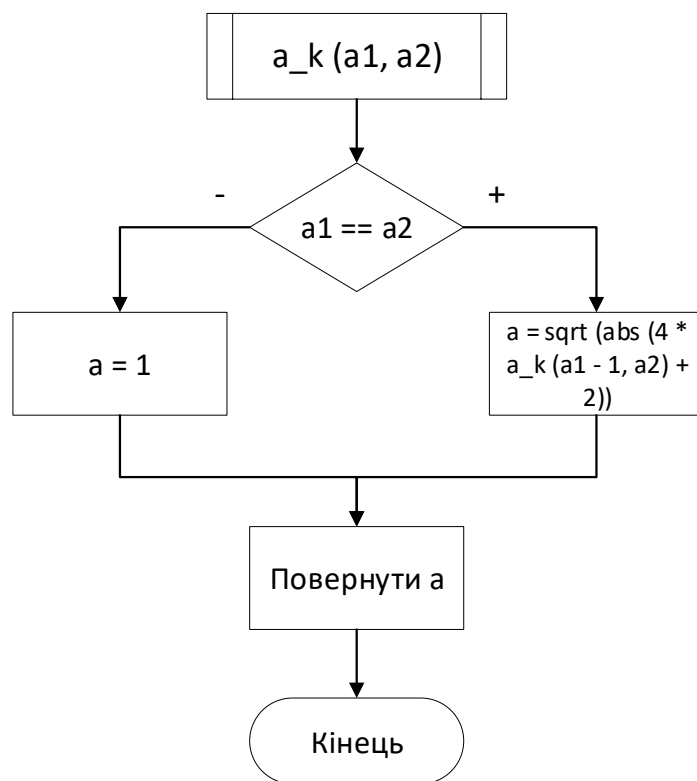

Підпрограми:

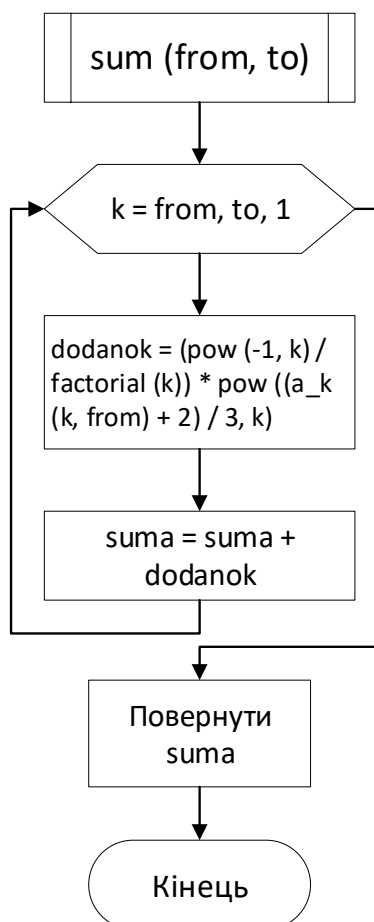
Крок 3.1

Крок 3.2

Крок 3.3

5. Код програми (C++):

```
#include <iostream>
#include <cmath>
using namespace std;

int factorial(int k);
double a_k(int a1, int a2);
double sum(int from, int to);

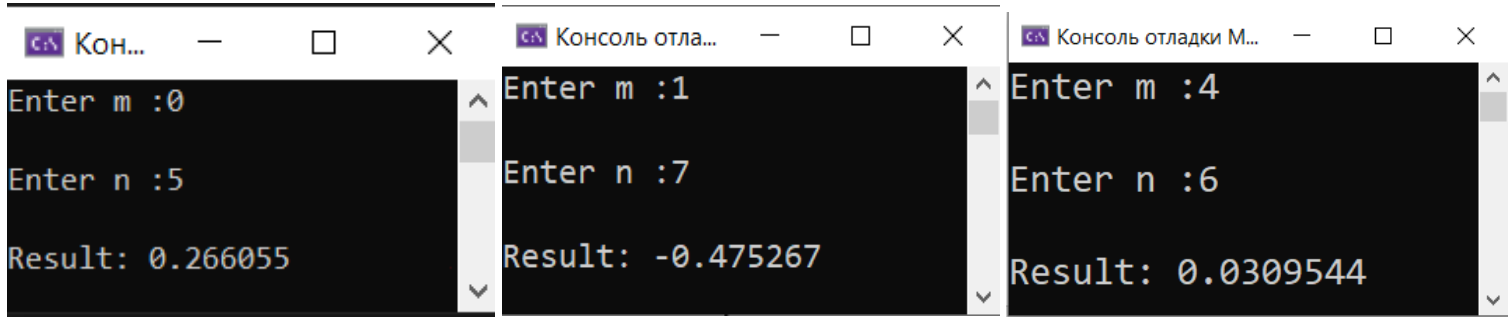
int main(){
    int n, m;
    cout << "Enter m :"; cin >> m;
    cout << "\nEnter n :"; cin >> n;
    while (n <= 0 or m < 0 or m > n) {
        system("cls");
        cout << "Please enter correct numbers\n" << "Enter m :"; cin >> m;
        cout << "\nEnter n :"; cin >> n;
    }
    double S = sum(m, n);
    cout << "\nResult: " << S;
    return 0;
}

int factorial(int c) {
    int fact;
    if (c > 1) {
        fact = c * factorial(c - 1);
    }
    else
        fact = 1;
    return fact;
}

double a_k(int a1, int a2) {
    double a;
    if (a1 == a2)
        a = 1;
    else
        a = sqrt(abs(4 * a_k(a1 - 1, a2) + 2));
    return a;
}

double sum(int from, int to) {
    double suma = 0;
    for (int k = from; k <= to; k++) {
        double dodanok = (pow(-1, k) / factorial(k)) * pow((a_k(k, from) + 2) / 3, k);
        suma = suma + dodanok;
    }
    return suma;
}
```

Тестування:

6. *Випробування алгоритму.* Перевіримо правильність роботи алгоритму для довільних значень m і n :

Блок	Дія
	Початок
1	Введення $m=-3, n=5$
2	$m < 0$
3	Очистити екран
4	Виведення “Please enter correct numbers”
5	Введення $m=0, n=5$
6	$k=0$ factorial ($c=0$): $c! > 1$ $fact=1$ $a\_k(a1=0, a2=0)$: $a1 == a2$ $a=1.0$ $dodanok = (pow(-1, 0) / 1) * pow((1+2)/3, 0) = 1$ $suma = 0 + 1 = 1$
7	$k=1$ factorial ($c=1$): $c! > 1$ $fact=1$ $a\_k(a1=1, a2=0)$: $a1 != a2$ $a = \sqrt{abs(4 * a\_k(a1 - 1, a2) + 2)}$ $a\_k(a1 - 1, a2) = 1$ $a = \sqrt{abs(4 * 1 + 2)} \approx 2,45$ $dodanok = (pow(-1, 1) / 1) * pow((2,45+2)/3, 1) \approx -1,483$ $suma = 1 - 1,483 \approx -0,483$

8	<p>k=2</p> <p>factorial (c=2):</p> <p> c>1</p> <p> fact=2*1=2</p> <p>a_k(a1=2, a2=0):</p> <p> a1!=a2</p> <p> a=sqrt (abs (4 * a_k (a1 - 1, a2) + 2))</p> <p> a_k (a1 - 1, a2) $\approx$ 2,45</p> <p> a=sqrt (abs (4 *2,45 + 2)) $\approx$3,435</p> <p>dodanok=(pow (-1, 2) / 2) * pow ((3,435+ 2) / 3, 2) $\approx$ 1,64</p> <p>suma=-0,483+1,64$\approx$1,158</p>
9	<p>k=3</p> <p>factorial (c=3):</p> <p> c>1</p> <p> fact=3*2*1=6</p> <p>a_k(a1=3, a2=0):</p> <p> a1!=a2</p> <p> a=sqrt (abs (4 * a_k (a1 - 1, a2) + 2))</p> <p> a_k (a1 - 1, a2) $\approx$ 3,435</p> <p> a=sqrt (abs (4 *3,435 + 2)) $\approx$3,97</p> <p>dodanok=(pow (-1, 3) / 6) * pow ((3,97+ 2) / 3, 3) $\approx$ -1,31</p> <p>suma=1,158-1,31$\approx$-0,154</p>
10	<p>k=4</p> <p>factorial (c=4):</p> <p> c>1</p> <p> fact=4*3*2*1=24</p> <p>a_k(a1=4, a2=0):</p> <p> a1!=a2</p> <p> a=sqrt (abs (4 * a_k (a1 - 1, a2) + 2))</p> <p> a_k (a1 - 1, a2) $\approx$ 3,97</p> <p> a=sqrt (abs (4 *3,97 + 2)) $\approx$ 4,23</p> <p>dodanok=(pow (-1, 4) / 24) * pow ((4,23+ 2) / 3, 4) $\approx$ 0,77</p> <p>suma=-0,154+0,77$\approx$0,62</p>
11	<p>k=5</p> <p>factorial (c=5):</p> <p> c>1</p> <p> fact=5*4*3*2*1=120</p> <p>a_k(a1=5, a2=0):</p> <p> a1!=a2</p> <p> a=sqrt (abs (4 * a_k (a1 - 1, a2) + 2))</p>

	$a_k(a_{l-1}, a_2) \approx 4,23$ $a = \sqrt{\text{abs}(4 * 4,23 + 2)} \approx 4,35$ $\text{dodanok} = (\text{pow}(-1, 5) / 120) * \text{pow}((4,35 + 2) / 3, 5) \approx -0,35$ $\text{suma} = 0,62 - 0,35 \approx 0,266055$
12	$S = \text{sum}(0, 5) \approx 0,266055$
13	Виведення $S = 0,266055$
	Кінець

7. Висновки.

На цій лабораторній роботі було досліджено особливості роботи рекурсивних алгоритмів та набуто практичних навичок їх використання під час складання програмних специфікацій підпрограм. Для розв'язання поставленої задачі було використано 3 допоміжних алгоритми-функції, у 2 з яких були використовували просту рекурсію (функції `factorial()` та `a_k()`), а в третій використовуючи складну рекурсію викликано 2 попередні функції.